

การวิเคราะห์ระบบการจัดเก็บ การให้บริการและลักษณะเฉพาะของ หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หัตถดาวดี หุ่มนาค¹

Received 11/05/2022 Revised 14/05/2023 Accepted 24/06/2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาระบบการจัดเก็บและการให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของสารสนเทศกลุ่มดังกล่าวในประเด็นเกี่ยวกับประวัติ คำไว้อาลัย ภาพประกอบ อายุของสิ่งพิมพ์ รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ของเนื้อหาหนังสืออนุสรณ์งานศพกับผู้วายชนม์ เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพไว้ในหมวดหนังสือทั่วไป โดยจัดเก็บด้วยระบบรัฐสภาอเมริกัน เป็นการให้บริการในระบบชั้นเปิด ข้อมูลภายในเล่มประกอบด้วยประวัติและรูปภาพของผู้วายชนม์ เนื้อหาที่จัดพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นผลงานของผู้วายชนม์เพศชาย เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ด้านดนตรีไทย การสร้างโน้ตสากลในการบรรเลงเพลงไทยเดิมและศิลปวัฒนธรรม รูปแบบในการผลิตส่วนใหญ่จัดพิมพ์ในลักษณะสิ่งพิมพ์และมีบางรายการที่จัดทำเป็นซีดีรวมประกอบกับสิ่งพิมพ์ ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้วายชนม์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน พบการเขียนคำไว้อาลัยโดยญาติ เพื่อนและลูกศิษย์ อายุของสิ่งพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีพิมพ์เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ.2506 – 2565

คำสำคัญ: หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี; การจัดการหนังสืออนุสรณ์งานศพ; สารสนเทศเฉพาะด้าน; สารสนเทศด้านดนตรี

¹ อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อีเมล naddavadee.c@ku.th

Analysis of Storage Systems, Services and Characteristics of Cremation Volumes on Music at the Faculty of Humanities Library, Kasetsart University

Naddavadee Numnak¹

Received 11/05/2022 Revised 14/05/2023 Accepted 24/06/2023

Abstract

The research aims to investigate the collection management system of cremation volumes on music at the Faculty of Humanities Library, Kasetsart University. Additionally, it analyzes the specific characteristics of these volumes, including biographies, obituaries, illustrations, and temporal aspects of printed materials. The findings are intended to provide guidelines for managing cremation volumes on music. The Faculty of Humanities Library categorizes cremation volumes as part of the general books section, using the Library of Congress Classification system (LCC). These volumes are openly accessible on shelves. Most of the books focus on biographies and photographs of deceased individuals, predominantly males. The content mainly encompasses Thai music knowledge, Thai music, standard music notation for traditional Thai music, and cultural performances. The volumes are primarily in printed format, with some including CD-ROMs as supplementary materials. The content is aligned with the teaching curriculum, indicating a connection between the subjects covered and the deceased individuals. Condolences within the volumes are contributed by relatives, friends, and disciples. The range of publication years for the cremation volumes on music spans from 1963 to 2022, encompassing a variety of historical and contemporary materials.

Keywords: Music cremation volumes; Management of cremation volumes; Special information; Music information

¹ Lecturer, Department of Communication Arts and Information Sciences, Faculty of Humanities, Kasetsart University. e-mail naddavadee.c@ku.th

บทนำ

หนังสืออนุสรณ์งานศพ (cremation volume หรือ cremation book) เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นโดยมีเนื้อหาที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์และสะท้อนสภาพสังคม ตลอดจนแสดงถึงความเป็นอยู่ของ คนในช่วงเวลานั้นๆ ได้เป็นอย่างดี หนังสืออนุสรณ์งานศพในประเทศไทยมีการจัดพิมพ์ครั้งแรกเมื่อสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ในงานพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทา กุมารรัตนี ชื่อหนังสือ *สาราทานปริยายกถามรรค* ต่อจากนั้นได้ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติต่อๆ กันมาให้จัดพิมพ์ หนังสืออนุสรณ์เพื่อแจกให้แก่ผู้มาร่วมงานศพเพื่อระลึกถึงผู้วายชนม์ โดยนำเสนอข้อมูลประวัติและผลงานของผู้วายชนม์ มีคำไว้อาลัยจากบุคคลต่างๆ นอกจากนี้อาจมีการนำบทความ วรรณกรรม งานประพันธ์ บทสวด ประวัติศาสตร์สังคม องค์กรความรู้ทางด้านศิลปกรรมความรู้เรื่องต่างๆ เป็นหนังสือที่น่าสนใจและมีคุณค่าซึ่งถือว่าเป็นหนังสือหายาก เนื่องจากมีจำนวนการพิมพ์จำกัดและไม่สามารถซื้อได้ตามร้านขายหนังสือทั่วไป นอกจากร้านหนังสือเก่าที่มีราคาค่อนข้างสูง (Phongphanich, 2003)

วัฒนธรรมการจัดพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา รวม 142 ปี แรกเริ่มเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพเป็นเรื่องพงศาวดาร เนื้อเรื่องที่นำมาจัดพิมพ์ส่วนมากได้ขออนุญาต คัดลอกมาจากหนังสือโบราณในหอพระสมุดของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เนื่องจากระยะเวลาการจัด งานศพมีระยะเวลาจำกัด เนื้อหาในหนังสืออนุสรณ์งานศพเกี่ยวกับผู้วายชนม์จะเป็นการบอกเล่าประวัติสั้นๆ ให้ รู้ความเป็นมา หน้าที่การงาน ยศถาบรรดาศักดิ์ ครอบครัวและสาเหตุของการเสียชีวิตเท่านั้น ในกรณีงานพระ ศพเจ้านาย บุคคลสำคัญจะมีระยะเวลาในการจัดงาน 7 วัน 50 วัน 100 วัน เราจะสามารถพบหนังสือที่มีเนื้อหา บอกเล่าเกี่ยวกับประวัติและผลงานอย่างละเอียด งานวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้วายชนม์และความ ชื่นชอบของผู้วายชนม์ อาทิ บทละคร วิธีทำอาหาร ข้อมูลในหนังสืออนุสรณ์งานศพ จัดได้ว่าเป็นหนังสือที่หา ยากและเป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้ (Dhikara, 2013) เนื้อหาในหนังสืออนุสรณ์งานศพ เป็นสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ช่วยให้ผู้ศึกษาค้นคว้าในรุ่นหลังสามารถติดตามผลงานของผู้วายชนม์ที่ ได้ทำการบันทึกไว้ได้ ซึ่งในบางครั้งข้อมูลผลงานที่มีการจัดพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานศพเป็นสารสนเทศที่ไม่ สามารถพบได้จากแหล่งสารสนเทศอื่นๆ หนังสืออนุสรณ์งานศพมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากหนังสือทั่วไป โดยมีส่วนประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ ชีวประวัติ คำไว้อาลัย และเนื้อเรื่อง ลักษณะตัวเล่มที่พบแบ่งได้เป็น ชีวประวัติของผู้ตายทั้งเล่ม คำไว้อาลัยทั้งเล่ม ชีวประวัติและคำไว้อาลัย ชีวประวัติและเนื้อเรื่อง สดท้าย ประกอบด้วยชีวประวัติ คำไว้อาลัยและเนื้อเรื่อง

จากการสำรวจ ณ เดือนตุลาคม 2564 - เดือนเมษายน 2565 แหล่งสารสนเทศในสังกัด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีหนังสืออนุสรณ์งานศพให้บริการอยู่จำนวน 306 รายการ โดยให้บริการอยู่ที่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน และห้องสมุดคณะต่างๆ ประเด็นเนื้อหาในหนังสืออนุสรณ์ งานศพมีหลากหลายสาขาวิชา ได้แก่ ด้านวรรณกรรม ด้านศาสนา ด้านภาษา ด้านวัฒนธรรม ด้านสุขภาพ ด้าน ประวัติศาสตร์ และด้านดนตรี หนังสืออนุสรณ์งานศพจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 ให้บริการที่ห้องสมุดคณะ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คิดเป็นจำนวน 188 รายการ หนังสืออนุสรณ์งานศพที่ให้บริการมาก ที่สุดในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ คือ ด้านดนตรี 50 รายการ

ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้จัดให้บริการหนังสืออนุรักษ์งานศพด้านดนตรีรวมไว้กับหนังสือทั่วไป โดยจัดตามหมวดหมู่ของเนื้อหาภายในตัวเล่มด้วยระบบรัฐสภาอเมริกัน หนังสืออนุรักษ์งานศพด้านดนตรีที่พบในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ส่วนมากเป็นหนังสืออนุรักษ์ของผู้ชายชนม์ผู้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเป็นอาจารย์ให้กับภาควิชาดนตรี สาขาวิชาดนตรีไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ชายชนม์หลายๆ ท่านเป็นศิลปินแห่งชาติ และเป็นศิษย์รุ่นเล็กในสายการบรรเลงของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เช่น นายอุทัย แก้วละเอียด ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) เป็นลูกศิษย์ระนาดเอกของหลวงประดิษฐไพเราะ และผู้ชายชนม์ได้เป็นอาจารย์พิเศษสอนระนาดเอกและระนาดทุ้มให้กับนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ยาวนานมากกว่า 15 ปี ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพียงเพ็ญ (สาคริก) พานิชพัฒน์ ผู้ชายชนม์เป็นหลานสาวของหลวงประดิษฐไพเราะและเป็นผู้ร่วมวางรากฐานการสอนดนตรีไทยของสาขาวิชาดนตรีไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีการเชิญศิษย์สำนักบ้านบาตรของหลวงประดิษฐไพเราะหลายๆ ท่านมาร่วมเป็นอาจารย์พิเศษด้วย ศาสตราจารย์อุทิศ นาคสวัสดิ์ ผู้ชายชนม์เป็นผู้ก่อตั้งวงดนตรีไทยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และร่วมเป็นอาจารย์พิเศษอีกด้วย หนังสืออนุรักษ์งานศพด้านดนตรีที่จัดให้บริการในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์นั้นจึงถือเป็นสื่อสารสนเทศที่รวบรวมผลงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับทางเพลงของหลวงประดิษฐไพเราะ ซึ่งหาได้ยากอีกด้วย แต่ด้วยความหลากหลายของเนื้อหาและจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ผู้ใช้อาจไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ครบถ้วน การวิเคราะห์เนื้อหาและการจัดให้บริการจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่สำคัญได้ ยิ่งในกรณีหนังสืออนุรักษ์งานศพของผู้ชายชนม์ที่มีองค์ความรู้ด้านดนตรีมีลักษณะการจัดทำหลากหลายรูปแบบไม่เพียงแต่เป็นสิ่งพิมพ์รูปเล่มเท่านั้น ในบางครั้งมีการบันทึกผลงานสร้างสรรค์ของผู้ชายชนม์ออกมาในรูปแบบเทปบันทึกเสียง ซีดีรอม และในปัจจุบันมีการบันทึกและจัดทำเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบคิวอาร์โค้ดด้วย

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นเทคนิคการวิจัยที่ได้รับความนิยมในการสร้างสรรคงานทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยมีหลักเกณฑ์ มีระบบ มุ่งค้นหาลักษณะเนื้อหาของเอกสารเป็นสำคัญในแง่ของความเที่ยงและความตรง วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสามารถใช้ได้ทั้งงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณรวมทั้งการวิจัยแบบผสม (White and Marsh, 2006) การวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วย การอธิบาย การบรรยายและการเปรียบเทียบถึงคุณลักษณะของเนื้อหา โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ เพื่อหาข้อสรุปของข้อมูลที่ต้องการทำการศึกษาค้นคว้า เพื่อหารูปแบบหรือหาความเกี่ยวข้องภายในของข้อมูลที่ต้องการทำการศึกษาค้นคว้า และเพื่อหารูปแบบหรือหาความเกี่ยวข้องกับแหล่งอ้างอิงภายนอก ในการวิเคราะห์เนื้อหามีขั้นตอนสำคัญ คือ การจำแนกประเภทเนื้อหาของเอกสารที่ทำการศึกษาอย่างรอบครอบ ผู้วิเคราะห์ต้องเข้าใจถึงคุณลักษณะต่าง ๆ ของเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยลักษณะของเนื้อหาสามารถจำแนกได้หลายรูปแบบ เช่น การจำแนกประเภทหัวเรื่อง ทิศทางของเนื้อหา ค่านิยมในสังคม กลยุทธ์ ประเภทของแหล่งข้อมูล ต้นกำเนิดของสื่อ และกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออนุรักษ์งานศพและหนังสือหายากพบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาด้านเนื้อหา ระบบการจัดเก็บ และการให้บริการ หนังสืออนุรักษ์งานศพที่มีให้บริการในห้องสมุดประชาชนหรือห้องสมุดแห่งใดแห่งหนึ่งในภาพรวม โดยมุ่งศึกษาประวัติ ค่าไว้อาลัย ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะเนื้อหาของศาสตร์สาขาวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ วรรณกรรมและศาสนา ความสัมพันธ์ของเนื้อหา

ผู้วางชนม์ แนวโน้มเนื้อหาหนังสืออนุสรณ์งานศพในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งนิยมศึกษาด้วยการแบ่งช่วงปีในการจัดพิมพ์อย่างน้อย 10 ปี เพื่อให้เห็นพัฒนาการต่างๆ (Bundit and Mettariganon, 2014; Chaithieng, 2010; Jarusawat, 2019) แต่ยังไม่พบการศึกษาหนังสืออนุสรณ์งานศพที่มีเนื้อหาเฉพาะทางด้านดนตรี

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระบบการจัดเก็บและการให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี รวมถึงการวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับ ข้อมูลภายในเล่ม เนื้อหาที่จัดพิมพ์ รูปแบบในการผลิต ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้วางชนม์ คำไว้อาลัย และอายุของสิ่งพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพกับผู้วางชนม์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเก็บและให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีและหนังสืออนุสรณ์งานศพสาขาอื่นๆ ของห้องสมุดเพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ง่ายและเกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบการจัดเก็บและการให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในประเด็นเกี่ยวกับ ข้อมูลภายในเล่ม เนื้อหาที่จัดพิมพ์ รูปแบบในการผลิต ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้วางชนม์ คำไว้อาลัย และอายุของสิ่งพิมพ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ระบบการจัดเก็บและให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี
 - 1.1 หมวดหมู่ในการจัดเก็บ
 - 1.2 การลงรายการ
2. ลักษณะเฉพาะของหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี
 - 2.1 ข้อมูลภายในเล่ม
 - 2.2 เนื้อหาที่จัดพิมพ์
 - 2.3 รูปแบบในการผลิต
 - 2.4 ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้วางชนม์
 - 2.5 คำไว้อาลัย
 - 2.6 อายุของสิ่งพิมพ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ประเภทเรียงเรียงข้อมูลเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ขอบเขตการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาจากหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีที่ให้บริการภายในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 50 รายการ

2. เครื่องมือที่ใช้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลทางบรรณานุกรม ประกอบด้วย ชื่อหนังสือ สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ ชื่อผู้เสียชีวิต จำนวนหน้า โดยแบ่งรายละเอียดได้ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะและการพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี ได้แก่ ประวัติของผู้วายชนม์ คำไว้อาลัย ภาพประกอบ อายุของสิ่งพิมพ์

ส่วนที่ 2 เนื้อหา ได้แก่ ขอบเขตของเนื้อหา รูปแบบในการผลิต ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้วายชนม์

ส่วนที่ 3 ลักษณะความสำคัญของหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี ได้แก่ ความสำคัญและลักษณะของหนังสืออนุสรณ์งานศพ

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีและการจัดการหนังสือหายากจากสื่อสารสนเทศหลายประเภท เช่น หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ เอกสารต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งเอกสารจากฐานข้อมูลออนไลน์และข้อมูลเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3.2 สืบค้นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีที่จัดให้บริการในสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยการสืบค้นผ่านระบบฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด (OPAC)

3.3 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีที่ให้บริการในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.4 บันทึกข้อมูลหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีลงในแบบบันทึก

4. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกรายการโดยใช้การแจกแจงค่าความถี่และการหาค่าร้อยละ

4.2 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางและการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ระบบการจัดเก็บและการให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุด

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.1 การจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ฯ

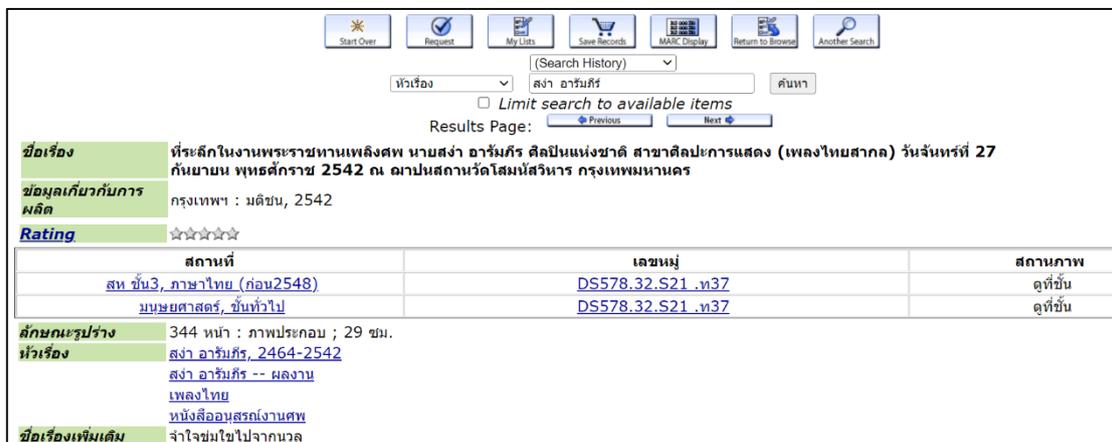
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพรวมไว้กับหนังสือทั่วไปด้วยการจัดหมวดหมู่ระบบรัฐสภาอเมริกัน จากการวิเคราะห์พบว่า การจัดเก็บเพื่อให้บริการกระจายอยู่ในห้องสมุดสาขาตามวิทยาเขตและคณะ โดยห้องสมุดที่มีการจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพมากที่สุด คือ ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 188 รายการ จากหนังสืออนุสรณ์งานศพทั้งหมดจำนวน 306 รายการ (ร้อยละ 61.44)

การจัดหาหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทั้งหมดเป็นการรับบริจาค ซึ่งหนังสืออนุสรณ์งานศพที่จัดให้บริการส่วนมากมีความเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยหรือศาสตร์สาขาดนตรีที่มีการทำการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ผลิตยีนดีบริจาคเพื่อเป็นวิทยาทาน ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิเคราะห์เนื้อหา และการจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพอยู่ในกลุ่มหนังสือทั่วไป จำแนกตามหมวดหมู่เนื้อหาโดยใช้ระบบรัฐสภาอเมริกัน โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาของบทความที่อยู่ภายในตัวเล่มเป็นหลัก และเมื่อทำการบันทึกรายละเอียดทางบรรณานุกรมในฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด ห้องสมุดทำการลงรายการในเขตข้อมูลชื่อเรื่องด้วยข้อมูลหลายแบบ เช่น ชื่อของบทความในหนังสือหรือชื่อหนังสือที่ระลึกเนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ และบางครั้งบันทึกข้อมูลในเขตข้อมูลด้วยชื่อเรื่องที่ปรากฏในหน้าปกของหนังสือ อีกหนึ่งเขตข้อมูลที่นิยมใช้คือ หัวเรื่องอาจมีการใช้คำค้นเป็น ชื่อผู้วายชนม์ หรือบางครั้งใช้คำว่าหนังสืออนุสรณ์งานศพ จากเขตข้อมูลต่าง ๆ ทำให้ค้นพบว่าการสืบค้นเป็นไปได้ด้วยความหลากหลาย ผลการค้นอาจไม่ตรงตามความต้องการ ทำให้ผู้ใช้เข้าถึงสื่อสารสนเทศในหนังสืออนุสรณ์งานศพได้ยาก

1.2 การให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ฯ

การจัดให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้นพบว่า ห้องสมุดให้บริการตัวเล่มจริงทั้งหมดถึงแม้ว่าสภาพบางเล่มมีโอกาสรื้อชำรุด ฉีกขาดได้ เนื่องจากหนังสือหลายๆ เล่มมีอายุมากกว่า 10 ปี ผู้ใช้สามารถทำการสืบค้นผ่านระบบฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด (OPAC) และค้นหาตัวเล่มที่ชั้นได้ด้วยตนเองตามหมวดหมู่ในระบบรัฐสภาอเมริกันจากชั้นหนังสือทั่วไป เพราะมีการให้บริการแบบชั้นเปิด

ภาพที่ 1 ผลการสืบค้นจากฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด (OPAC)

2. ลักษณะเฉพาะของหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.1 ข้อมูลภายในเล่ม

ข้อมูลภายในเล่ม พบว่า ส่วนใหญ่ผู้วายชนม์เป็นเพศชาย จำนวน 38 รายการ (ร้อยละ 76) และผู้วายชนม์เป็นเพศหญิง จำนวน 12 รายการ (ร้อยละ 24) หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีประกอบด้วย ประวัติของผู้วายชนม์ จำนวน 50 รายการ (ร้อยละ 100) รูปภาพของผู้วายชนม์ จำนวน 50 รายการ (ร้อยละ 100) และภาพเหตุการณ์สำคัญของผู้วายชนม์ จำนวน 44 รายการ (ร้อยละ 88)

2.2 เนื้อหาที่จัดพิมพ์

เนื้อหาที่พบในหนังสืออนุสรณ์งานศพมีความหลากหลาย เมื่อแบ่งเนื้อหาตามหมวดสามารถจัดกลุ่มได้ดังนี้

ตารางที่ 1 เนื้อหาที่พบในหนังสืออนุสรณ์งานศพของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (N = 306)

หมวดเนื้อหา	จำนวน (รายการ)	ร้อยละ
ด้านวรรณกรรม	93	30.39
ด้านศาสนา	57	18.63
ด้านดนตรี	50	16.34
ด้านประวัติศาสตร์	43	14.05
ด้านวัฒนธรรม	26	8.50
ด้านภาษา	25	8.17
ด้านสุขภาพ	12	3.92

ทั้งนี้หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ จำนวน 50 รายการ (ร้อยละ 16.34) ของหนังสืออนุสรณ์งานศพทุกสาขาที่ให้บริการในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และถือเป็นร้อยละ 100 ที่จัดเก็บและให้บริการภายในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์

เนื้อหาที่จัดพิมพ์พบว่าส่วนใหญ่เป็นผลงานของผู้วายชนม์เพศชาย เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ด้านดนตรีไทย การสร้างโน้ตสากลในการบรรเลงเพลงไทยเดิม และศิลปวัฒนธรรม จำแนกเป็นผลงานของผู้วายชนม์ จำนวน 36 รายการ (ร้อยละ 72) การรวมเรื่องทางด้านดนตรีและศิลปวัฒนธรรมจำนวน 14 รายการ (ร้อยละ 28)

2.3 รูปแบบในการผลิต

รูปแบบในการผลิตพบว่าจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ผู้วายชนม์และมีการจัดพิมพ์จำนวนจำกัด หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีมีการจัดพิมพ์ในลักษณะของสิ่งพิมพ์ จำนวน 50 รายการ (ร้อยละ 100) และในสิ่งพิมพ์ทั้ง 50 รายการมีจำนวน 6 รายการ (ร้อยละ 12) ที่มีการบันทึกผลงานของผู้วายชนม์ในลักษณะซีดีรอมด้วย เช่น หนังสืออนุสรณ์งานศพศาสตราจารย์อุดม อรุณรัตน์ พ.ศ.2549 เนื้อหาภายในเล่มมีการกล่าวถึงงานวิชาการของผู้วายชนม์เกี่ยวกับซอสามสาย รวมทั้งมีการแจกซีดีรอมบันทึกผลงานสร้างสรรค์การบรรเลงซอสามสายของผู้วายชนม์ด้วย

ภาพที่ 2 หนังสือและซีดีรอมที่ระลึกงานหนังสืออนุสรณ์งานศพศาสตราจารย์อุดม อรุณรัตน์

2.4 ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้วายชนม์

เนื้อหาที่พบมากที่สุด เป็นเนื้อหาทางด้านดนตรี การจัดทำหนังสืออนุสรณ์งานศพทั้งหมดเป็นการได้รับบริจาคจากบุคลากรของมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอก อาทิ คนในครอบครัว เพื่อนหรือคนรู้จักของผู้วายชนม์ เป็นหนังสือที่มีผู้มอบให้กับห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เช่น หนังสืออนุสรณ์งานศพนายอุทัย แก้วละเอียด ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) พ.ศ.2552 เนื้อหาภายในเล่มเป็นผลงานประพันธ์เพลงของผู้วายชนม์ที่มีลักษณะเด่นเฉพาะตัว ซึ่งสามารถใช้บรรเลงในวงมโหรีปีพาทย์ หนังสืออนุสรณ์งานศพนางอุ่งน บัวเอี่ยม นักร้องเสียงระฆังทอง เนื้อหาภายในเล่มเป็นโน้ตทางเพลง พร้อมทั้งมีซีดีผลงานขับร้องของผู้วายชนม์ ตัวอย่างหนังสือทั้ง 2 เล่มเป็นหนังสือที่บุตรหลานผู้วายชนม์ได้มอบให้ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เนื่องจากผู้วายชนม์ทั้งสองท่านเป็นอาจารย์พิเศษให้กับภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อทำการวิเคราะห์ พบว่า หนังสืออนุสรณ์งานศพที่จัดให้บริการมีเนื้อหาที่หลากหลายหมวดหมู่ โดยหนังสืออนุสรณ์งานศพทางด้านดนตรีมีความน่าสนใจ เนื่องจากเป็นหนังสือที่มีความสัมพันธ์กับทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อย่างยิ่ง คณะมนุษยศาสตร์มีการเปิดการเรียนการสอนด้านดนตรี ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตรระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาในสาขาดนตรี ตะวันตก และดนตรีตะวันออก หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีส่วนมากมีประเด็นที่เป็นจุดเด่นอย่างชัดเจนคือ เนื้อหาด้านโน้ตเป็นผลงานของผู้วายชนม์ ผลงานในบางเล่มเป็นงานเขียนด้วยลายมือจริง จัดเป็นเอกสารอ้างอิงที่หาได้ยาก

2.5 คำไว้อาลัย

คำไว้อาลัยพบว่าหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีมีการเขียนคำไว้อาลัยโดยญาติ เพื่อนและลูกศิษย์ จำนวน 50 รายการ (ร้อยละ 100) กรณีที่เป็นศิลปินแห่งชาติ มีการเขียนคำประกาศเกียรติคุณเพื่อเป็นการไว้อาลัย จำนวน 7 รายการ (ร้อยละ 14)

2.6 อายุของสิ่งพิมพ์

อายุของสิ่งพิมพ์ พบว่า หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีอยู่ในช่วง พ.ศ. 2506 – 2565

พ.ศ.2506 – 2516	จำนวน 4 รายการ
พ.ศ.2517 – 2527	จำนวน 9 รายการ
พ.ศ.2528 – 2538	จำนวน 10 รายการ

พ.ศ.2539 – 2549	จำนวน 10 รายการ
พ.ศ.2550 – 2560	จำนวน 12 รายการ
พ.ศ.2561 – 2565	จำนวน 5 รายการ

หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นเอกสารเก่าแก่หาได้ยาก โดยเล่มที่พร้อมให้บริการที่มีอายุเก่าแก่ที่สุด คือ พ.ศ.2506 หนังสืออนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นางอินทรเสนา (ทองสุข สุวรรณภักดิ์) เนื้อหาภายในเล่มเป็นหนังสือรวมเรื่องเกี่ยวกับดนตรีและละครไทย ที่เขียนโดย ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

1. ระบบการจัดเก็บและให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี

ผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพไว้ในหมวดหนังสือทั่วไป โดยจัดเก็บจำแนกตามเนื้อหาโดยใช้ระบบรัฐสภาอเมริกัน และมีการให้บริการแบบชั้นเปิดที่ผู้ใช้สามารถค้นหาหนังสือได้ด้วยตนเอง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการหนังสือหายากในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของ Jarusawat (2009) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ให้บริการหนังสือหายากในระบบชั้นเปิดและมีบริการแนะนำเมื่อผู้ใช้ร้องขอ ทั้งนี้เนื่องมาจากห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์เป็นห้องสมุดเฉพาะ สื่อสารสนเทศที่ให้บริการส่วนมากมีเนื้อหาเฉพาะด้านและมีพื้นที่จำกัดในการให้บริการ รวมทั้งมีบรรณารักษ์ให้บริการเพียง 1 ท่านเท่านั้น จึงทำให้ไม่สามารถให้บริการในระบบชั้นเปิดได้

2. ลักษณะเฉพาะของหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี

2.1 ข้อมูลภายในเล่ม

ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีทุกเล่มมีข้อมูลภายในประกอบด้วย ประวัติและรูปภาพของผู้วายชนม์ โดยมีบางเล่มมีภาพเหตุการณ์สำคัญของผู้วายชนม์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaithieng (2010) ที่พบว่าเนื้อหาในหนังสืออนุสรณ์งานศพประกอบด้วยชีวประวัติของผู้วายชนม์และภาพประกอบ การจัดพิมพ์ภาพประกอบมีประโยชน์คือภาพบางภาพเป็นภาพหายากและช่วยสะท้อนถึงสังคมและสภาพแวดล้อมในช่วงเวลานั้นๆ ได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณาความเหมาะสมเพื่อการเลือกเนื้อหาสำหรับการตีพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพของ Maitaouthong (1995) ที่ได้ระบุว่าเนื้อหาด้าน “ชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้วายชนม์” เป็นเนื้อหาที่ควรตีพิมพ์เป็นลำดับแรก

2.2 เนื้อหาที่จัดพิมพ์

ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาที่จัดพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีเป็นผลงานของผู้วายชนม์ที่ให้ความรู้ด้านดนตรีและศิลปวัฒนธรรม สอดคล้องกับ Maitaouthong (1995) ได้อธิบายถึงเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมเพื่อการเลือกเนื้อหาภายในเล่มสำหรับการตีพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานศพ ได้แก่ วัฒนธรรมและประเพณีในภูมิภาคของของผู้วายชนม์ ผลงานที่ผู้วายชนม์บันทึกไว้ขณะมีชีวิต ผลงานที่ผู้จัดพิมพ์พิจารณาแล้วว่ามีความเหมาะสมที่จะจัดพิมพ์ในงานฌาปนกิจ และความรู้ที่สามารถใช้ศึกษาค้นคว้าต่อได้ การจัดพิมพ์ผลงานของผู้วายชนม์เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพราะเนื้อหาบางด้านเป็นองค์ความรู้ที่ไม่เคยมีการรวบรวมจัดพิมพ์มาก่อน เช่น หนังสืออนุสรณ์งานศพของนายสำราญ เกิดผล ศิลปินแห่งชาติ สาขา ศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) เนื้อหาด้านในมีการกล่าวถึงหลักการประพันธ์เพลงไทย ต้นฉบับโน้ตสากล

ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaithieng (2010) ที่พบว่า เนื้อหาที่จัดพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานศพเป็นความรู้แบบรวมเรื่อง โดยเนื้อหาส่วนมากเป็นการรวบรวมจากหนังสือทั้งเล่ม ที่มีเนื้อหาหลักเป็นความรู้ทางด้านศาสนาและประวัติศาสตร์ ผู้จัดทำหนังสืออนุสรณ์งานศพมักจะทำการรวบรวมจากหนังสือเล่มที่มีเนื้อหาเป็นที่สนใจของคนในช่วงเวลานั้นๆ หรือรวบรวมจากหนังสือประวัติศาสตร์ที่หาได้ยาก ทั้งนี้เนื่องมาจากงานวิจัยมีขอบเขตการวิเคราะห์หนังสืออนุสรณ์งานศพในทุกสาขาวิชา

2.3 รูปแบบในการผลิต

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบในการผลิตส่วนใหญ่จัดพิมพ์ในลักษณะสี่สิ่งพิมพ์และมีบางรายการที่จัดทำเป็นซีดีรอมประกอบกับสี่สิ่งพิมพ์ ซีดีรอม เป็นสื่อสารสนเทศที่นิยมจัดทำคู่กับหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี เนื่องด้วยในบางครั้งเนื้อหาที่น่าสนใจในหนังสือเป็นงานสร้างสรรค์ของผู้วายชนม์ เช่น โน้ตเพลง เนื้อเพลง การบรรเลงดนตรีและการบรรยายลักษณะของเสียง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมามีส่วนร่วมในการบันทึกและเผยแพร่ผลงานของผู้วายชนม์ ทำให้ผู้รับเกิดการเรียนรู้และได้รับประโยชน์เรื่องราวเกี่ยวกับดนตรีผ่านเสียงจริงที่ทำให้มองเห็นมุมกว้างและเข้าใจผลงานสร้างสรรค์นั้นๆ มากกว่าการเขียนบรรยายผ่านตัวอักษรเพียงอย่างเดียว การจัดทำหนังสืออนุสรณ์งานศพด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังเป็นการช่วยยืดอายุในการจัดเก็บผลงานต่างๆ ไว้เป็นที่ระลึกได้นานยิ่งขึ้น ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่นำมาสนับสนุนการจัดทำหนังสืองานศพมีเพิ่มมากขึ้น เช่น การบันทึกลงในแฟลชไดรฟ์ และการจัดทำผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ซีดีรอมที่บันทึกเสียงดนตรีประกอบหนังสืออนุสรณ์งานศพของผู้วายชนม์ด้านดนตรีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อาจแตกต่างกับหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านอื่นๆ แต่งานวิจัยของ Chaithieng (2010) ได้พบว่า หนังสืออนุสรณ์งานศพที่จัดพิมพ์ในช่วงระหว่างปีพ.ศ.2531 – พ.ศ.2551 หนังสือส่วนใหญ่เป็นหนังสือทางด้านศาสนาและประวัติศาสตร์ ซึ่งมีซีดีประกอบเพียงแค่ 2 รายการจากจำนวน 600 รายการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหนังสืออนุสรณ์งานศพที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ตีพิมพ์ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2531- 2551 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สี่สิ่งพิมพ์เป็นสื่อสารสนเทศที่เข้าถึงได้สะดวก แตกต่างกับการจัดพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพในปัจจุบันที่มีทั้งที่เป็นรูปเล่มและมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอื่นๆ มาช่วยในการบันทึกและถ่ายทอดองค์ความรู้

2.4 ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับผู้วายชนม์

ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นผลงานสร้างสรรค์ของผู้วายชนม์เพศชาย มีเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรีและการแสดงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของสาขาดนตรีสากลและดนตรีไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยการใช้หนังสือหายากของผู้ใช้บริการหอสมุดแห่งชาติในประเทศไทยของ Juntalun and Arayaphan (2018) ที่ได้พบว่าวัตถุประสงค์การใช้หนังสือหายากโดยส่วนมากนิยมใช้เพื่อประกอบการเรียนการศึกษาค้นคว้ามากที่สุด หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีจัดทำเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่บันทึกเผยแพร่ประกอบการเรียนการสอนด้านดนตรีช่องทางหนึ่ง เนื่องจากการเรียนดนตรีไทยในอดีตนั้นเป็นการถ่ายทอดกันแบบปากต่อปาก ไม่มีการบันทึกโน้ตอย่างปัจจุบัน ผู้เรียนต้องจดจำทางเพลงจากครูผู้สอน เรียกได้ว่าเป็นลักษณะแบบมุขปาฐะ พบมากในประเทศไทยสมัยก่อนเนื่องจากไม่นิยมการจดบันทึกวิชาความรู้เพื่อเผยแพร่การเรียนการสอนทางด้านดนตรี (Suddai, 2010)

2.5 คำไว้อาลัย

ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีมีการเขียนคำไว้อาลัยโดยญาติ เพื่อน และลูกศิษย์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chanpaisalsin (1999) พบว่าหนังสืออนุสรณ์งานศพมีการเขียนคำไว้อาลัยโดยญาติมากที่สุด เนื่องจากการเขียนคำไว้อาลัยส่วนมากเป็นการเขียนเชิงพรรณนาด้วยความผูกพัน และระลึกถึงผู้วายชนม์ซึ่งการเขียนคำไว้อาลัยโดยญาติและบุคคลใกล้ชิดของผู้วายชนม์อาจทำให้ทราบเรื่องราวของผู้วายชนม์ที่อาจไม่ได้ปรากฏในส่วนประวัติของผู้วายชนม์ แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chaithieng (2010) ที่พบว่า คำไว้อาลัยส่วนมากเขียนขึ้นโดยบุคคลอื่น เช่น เพื่อนร่วมงาน หัวหน้า ลูกน้องหรือญาติ เนื่องด้วยผู้วายชนม์เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของบุคคลในสังคม จึงทำให้เกิดการเขียนคำไว้อาลัยในลักษณะของเชิดชูผลงานของผู้วายชนม์ในขณะที่มีชีวิตอยู่

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ระบบการจัดเก็บ

ห้องสมุดควรมีการจัดระบบหนังสืออนุสรณ์งานศพโดยการกำหนดสัญลักษณ์พิเศษโดยเฉพาะ เช่น การติดแถบสีหรืออักษรย่อไว้บริเวณสันหนังสือ เพื่อให้การจัดเก็บ ค้นหาและการเข้าถึงสื่อสารสนเทศทำได้สะดวกยิ่งขึ้น เนื่องจากการติดสัญลักษณ์พิเศษช่วยให้ผู้เข้าชมเห็นตัวเล่มได้ง่าย

1.2 การสงวนรักษาในรูปแบบดิจิทัล

การให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพในระบบชั้นเปิดที่ผู้ใช้สามารถเข้าใช้ตัวเล่มจริงได้ด้วยตนเองอาจก่อให้เกิดการชำรุดเสียหายของต้นฉบับ การแปลงหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีในรูปแบบดิจิทัล เป็นอีกแนวทางในการอนุรักษ์และสงวนรักษาให้สื่อสารสนเทศหายากสามารถให้บริการแก่ผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องด้วยหนังสือบางฉบับกระดาษบาง กรอบ ชำรุด ซึ่งอาจมีผลมาจากอายุการผลิตและความชื้นในสภาพแวดล้อม การสงวนรักษาในรูปแบบวิธีตรวจกรดภาพลักษณ์ (สแกน) เป็นวิธีการดูแลรักษาและพร้อมให้บริการด้วยระบบดิจิทัลต่อไปได้ด้วย การสงวนรักษาหนังสืออนุสรณ์งานศพในรูปแบบดิจิทัลเป็นแนวทางที่ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงเนื้อหาของสารสนเทศได้สะดวก ประหยัดเนื้อที่ในการจัดเก็บและเป็นการยืดอายุการเก็บรักษาสื่อสารสนเทศต้นฉบับ

1.3 การส่งเสริมเชิงรุก

เนื้อหาที่พบได้ในหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี เป็นสารสนเทศที่มีความน่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย สะท้อนให้เห็นได้ถึงประวัติศาสตร์ สังคม วิถีชีวิตของคนในยุคต่างๆ เหมาะในการศึกษาค้นคว้าเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ประกอบการศึกษาในหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้อง จากแนวคิดนี้ โดยเฉพาะกรณีของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้บริการนิสิต คณาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัย รวมถึงบุคคลทั่วไป ดังนั้นสื่อสารสนเทศส่วนมากมีการจัดซื้อจัดหาเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของคณะมนุษยศาสตร์เป็นหลัก หนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรีจำนวนมากที่มีการรวบรวมไว้เพื่อให้บริการผู้ใช้มีเนื้อหาสอดคล้องกับการเรียนการสอนในหลักสูตรทางด้านดนตรี เนื่องจากเนื้อหาส่วนมากของหนังสืออนุสรณ์งานศพเป็นสื่อสารสนเทศที่รวบรวม

ประเด็นเกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานสร้างสรรค์ของบุคคลสำคัญทางด้านดนตรี ห้องสมุดควรมีการจัดกิจกรรมเชิงรุกเพื่อส่งเสริมให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพได้มากขึ้น เช่น การจัดอบรมการสืบค้นสารสนเทศเฉพาะด้าน การจัดนิทรรศการแนะนำหนังสืออนุสรณ์งานศพในมุมมองหนังสือหายากและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม หรือการจัดทำฐานข้อมูลคลังทรัพยากรดิจิทัลหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี โดยเน้นที่ความสัมพันธ์ของหนังสืออนุสรณ์งานศพทางด้านดนตรีกับครุดนตรีที่มีความเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และควรมีการประสานงานกับผู้สอนในสาขาวิชาดนตรีเกี่ยวกับสารสนเทศที่พบได้ในหนังสืออนุสรณ์งานศพด้านดนตรี ซึ่งมีเนื้อหาเชิงลึกเหมาะแก่การศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นเอกสารประกอบการเรียนหรือการทำวิจัยต่อไป

2. การวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัญหาการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพในหน่วยงานที่มีการจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพเป็นคอลเล็กชันพิเศษ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการเข้าถึงหนังสืออนุสรณ์งานศพให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ใช้มากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพในกลุ่มนักวิชาการสาขาวิชาต่าง ๆ

รายการอ้างอิง

- Bundit, A., and Mettariganon, D. (2014). Thai cremation books storage and services: a case study of the center for library resources and educational media Walailak University. *Pulinet Journal*, 1(2), 144-150. [In Thai]
- Chaitieng, T. (2010). *An analysis of cremation books published between 1988 and 2008* (Master's Thesis, Ramkhamhaeng University, Thailand). [In Thai]
- Chanpaisalsin, N. (1999). *An analysis of cremation books published between 1978 and 1987* (Master's thesis). Chulalongkorn University. Thailand. [In Thai]
- Chumwarasart, K. (2013, 7, November). The cremation book: The value you deserve?. *Matichon*, p.20 [In Thai]
- Dhikara, A. (1984). *Rare book library*. Bangkok: Thai Wattana Panich Publishing House. [In Thai]
- (2013). Rare book. In *Special information resources unit 8-15*. (pp.1-5). Nonthaburi: School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University. [In Thai]
- Jarusawat, K. (2009). *Rare book management in university libraries* (Master's thesis). Chulalongkorn University. Thailand. [In Thai]
- Juntalun, S. and Arayaphan, W. (2018). The usage of rare books in Thai National Libraries. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences, and Arts)*, 12(6), 1136-1156. [In Thai]

- Kiriyant, P. (2012). *Articles of Thai cremation books in The Center for Southeast Asian Studies Library Kyoto University (IV)*. Kyoto: Center for Southeast Asian Studies.
- Maitaouthong, T. (1995). Thai cremation books and cataloging. *Journal of library and information science*, 13(2), 42-49. [In Thai]
- National Library of Thailand. (2008). *Music information resources, types of print media and audio-visual media (exploring, collecting and procuring)*. Bangkok: King Rama IX Music Library and Princess Sirindhorn Music Library. [In Thai]
- Navikamul, A. (1998). *Take a look at old books*. Bangkok: Dokya. [In Thai]
- Olson, G. (1992). Thai cremation volumes: a brief history of a unique genre of literature. *Asian Folklore Studies*, Vol 51, 279-294.
- Phongphanich, D. (2003, 8 – 14, September). The cremation books. *Ramkhamhaeng News* 33(2), p.3. [In Thai]
- Ratanaraj, St. (1999). *The Use of Cremation Books by historians in State Universities*. (Master's thesis). Chulalongkorn University. Thailand. [In Thai]
- Suddai, W. (2013). *Musical articles on the sidewalk*. Retrieved from <https://www.gotoknow.org/posts/355064>.
- White, M. D., and Marsh, E. E. (2006). Content Analysis: A flexible methodology. *Library Trends*, 55(1), 22-45.